

ตามรอย ศาสตร์พระราชานโมเดล 'หลุมขมครก' แก้ภัยแล้ง

จากความสำคัญของโครงการ "พลังคนสร้างศรีโลก" รวมถึงตามรอยพ่อของแผ่นดิน" ซึ่งเกิดจากการร่วมมือกันของ บริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง มูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติ บริษัท เจ เอสแอล โกลบอล มีเดีย จำกัด และภาคีเครือข่ายทั้งภาคราชการและประชาชน ในการนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อปี 2556 ที่ทรงแสดงความห่วงใยต่อปัญหาภัยแล้งและปัญหาอุทกภัยบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักด้วยแนวทางศาสตร์พระราชานโมเดลแก้ปัญหาภัยแล้ง เพื่อหวังให้ลุ่มน้ำป่าสักเป็นต้นแบบการจัดการลุ่มน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงเกิดการขยายผลไปยังลุ่มน้ำอื่นทั่วประเทศในระยะยาว

ตลอด 2 ปีที่ผ่านมา "ไฟโรจน์ ภิริยานันท์" ประธานกรรมการบริหาร บริษัท เชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัดบอกว่า เราดำเนินการเผยแพร่แนวคิดศาสตร์พระราชานโมเดลและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการลุ่มน้ำสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

"เริ่มจากการจัดกิจกรรมรณรงค์จากปลายน้ำผ่านกลางน้ำสู่ต้นน้ำป่าสักเพื่อเรียนรู้ความเชื่อมโยงในระดับลุ่มน้ำ และชี้ให้เห็นว่าทุกคนมีโอกาสได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตน้ำ ขณะเดียวกัน ทุกคนสามารถมีส่วนช่วย

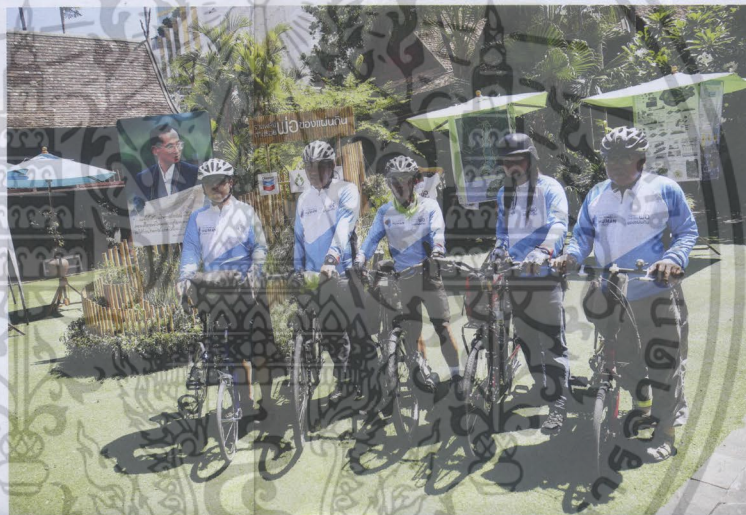
ป้องกันและแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นได้ ผ่านการสร้างต้นแบบจากศาสตร์พระราชานโมเดลที่เรียกว่า "หลุมขมครก"

"หลุมขมครก คือการเก็บกักน้ำในทุกรูปแบบ โดยมีหลักการสำคัญคือพื้นที่ต้นน้ำต้องอนุรักษ์พื้นที่ ส่วนพื้นที่กลางน้ำจัดการกักเก็บน้ำ และพื้นที่ปลายน้ำต้องมีน้ำดื่มและป้องกันเพื่อจัดพื้นที่เหมาะสมกับเกษตรด้วยการผสมผสานทฤษฎีใหม่ๆ เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ทำได้ง่ายและกักเก็บน้ำได้จริง"

"โดยผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการสร้างต้นแบบหลุมขมครกแล้วจำนวน 27 ราย ทั้งรูปแบบของบุคคล ชุมชน และโรงเรียนในกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี และเพชรบูรณ์ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการรณรงค์ที่ผ่านมา ซึ่งช่วยสร้างการรับรู้ในวงกว้างที่สามารถนำไปลงมือปฏิบัติได้อย่างแท้จริง"

นอกจากนี้ ทางโครงการยังร่วมมือกับคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ภาควิชาวิศวกรรมที่ช่วยขับเคลื่อนการเป็นแนวคิดโคกหนองนาโมเดลหนึ่งในรูปธรรมของหลุมขมครกสู่การออกแบบตามหลักภูมิสังคม จนทำให้เกิดการยอมรับ และเริ่มเป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก"

สำหรับความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำป่าสัก ขณะนี้ "ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร" ประธานสถาบันเศรษฐกิจพอ

เพียงและมูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติบอกว่า เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่างมากจนสามารถนำเสนอเป็นหนึ่งโมเดล

เพื่อถอดกระบวนการและกลไกการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมกับโมเดลอื่น ๆ เช่น โมเดลแม่ทา

และไม่ลดแลกป่า ป่าแลกนา "จากการขยายผลอย่างรวดเร็วของโครงการ ทำให้สถาบันเปิดสอนหลักสูตร

อบรมการออกแบบที่ดินเพื่อจัดการน้ำ (ภาคทฤษฎี) ขึ้นที่ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติ มาบฉิมไปแล้ว 2 รุ่น และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เปิดหลักสูตรการออกแบบเชิงภูมิสังคมไทยเพื่อการพึ่งพาตนเองและรองรับภัยพิบัติ โดยผู้ที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของหลุมขมครกจะประกบคู่มือนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ร่วมกันออกแบบพื้นที่และฝึกปฏิบัติจริง เมื่อจบหลักสูตรจะได้รับทั้งประกาศนียบัตรและแบบร่างหลุมขมครกของพื้นที่ตัวเองกลับไปพัฒนาให้เกิดขึ้นจริง"

ด้วยเหตุนี้ในปีที่ 3 ของการดำเนินงานโครงการดังกล่าว "ไฟโรจน์" จึงเดินทางมุ่งเน้นการออกแบบที่ดินเพื่อจัดการน้ำสร้างหลุมขมครกตามแบบฉบับของตนเองเพื่อเป้าหมายแผนหลุมขมครก

"ด้วยกิจกรรมชวนรณรงค์ เดิน วิ่ง ปั่น รวมระยะทาง 433 กิโลเมตร จากโรงเรียนสงครามพิเศษถึงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา จ.ลพบุรี เพื่อเรียนรู้และลงมือแก้วิกฤตน้ำแล้ง รวมทั้งการทำซูเปอร์มาร์เก็ตจากดินตะกอนทอดคำเพื่อคืนชีวิตให้แผ่นดิน รวมถึงร่วมกันอนุรักษ์ป่าซับลังกา ป่าสมบูรณ์ผืนสุดท้ายของภาคกลาง อันเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำของลุ่มน้ำป่าสักอีกแห่งหนึ่ง"

ผู้สนใจสามารถเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ เดิน วิ่ง ปั่น ได้ตลอด 9 วัน ระหว่างวันที่ 18-26 กรกฎาคม 2558 นี้ที่โรงเรียนสงครามพิเศษ ศูนย์สงครามพิเศษ จ.ลพบุรี

เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในแผนหลุมขมครก หยุดท่วม หยุดแล้ง อย่างยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้